

RECENZE: O Teslovi jinak. Závěr inscenace vynikající dojem jen posílí

INSCENACE TESLA (2021). | FOTO: MDP

PRAHA Mladý režisér Jakub Maksymov, který již v minulých letech zaujal originálně řešenými produkcemi *Tisíc tuctů* (2016) či *Prefaby* (2019) a který dnes působí zejména v kladenském divadle *Lampion*, připravil pro *Divadlo Komédie*, scénu *Městských divadel pražských*, inscenaci o americkém vynálezci a vizionáři srbského původu Nikolou Teslovi.

Kdo by ovšem čekal tradiční životopisné (činoherní) vyprávění, bude zklamán. Maksymov i zde zůstává věrný tzv. divadlu objektů: hlavními zprostředkovateli sdělení nejsou v jeho inscenaci herci (ti plní vlastně jen pomocnou roli – manipulují objekty, poskytují do mikrofonu základní informace, citují Nikolu Teslu či slouží jako demonstrátoři pokusů), nýbrž neživé předměty, vynálezy nejrůznějšího druhu. Jak „velké“ (různé transformátory s výboji), tak „malé“, s nimiž se běžně setkáváme v domácnosti (mixéry, větráky, topinkovače či luxy).

Zvláštní postavení zauímají monitory, které nejednou zprostředkovávají jinak obvyklý vjem: kouře unikajícího z připalující se topinky, kočky hrající si s malým Nikolou. Nejde jen o pouhou vymyšlenost: Maksymov, zdá se, i přes všechn obdiv k technice jako by nenápadně poukazoval na její odcizující roli, kdy se člověku do jeho bezprostředního prožívání reality staví nebezpečná překážka.

Podívaná pro celou rodinu

Režisér v Teslovi navazuje na bohatou tradici domácího divadelního „kutilství“, které je reprezentováno v posledních letech nejsilněji souborem Handa Gote Research & Development. Využívá nejrůznějších objektů, i třeba velmi netradičních, a jejich manipulací, při které se účinkující tváří sice vážně a zaujatě, jejich počínání má ale i lehce shazující, ironizující ráz, vzniká svérázné poetické kouzlo. Jeho Tesla je postaven na sérii drobných vtipných situací, které nejednou vyvolávají „wow efekt“ a spolehlivě tak udržují pozornost diváků. A nejde jen o efekty vizuální, stejně výrazná je i stopa auditivní: ať již v podobě různých zvukových podkresů, tak bezmála hudebních čísel.

Maksymov Teslův životní příběh vypráví přehledně, chtělo by se říct edukativně – inscenace má potenciál být podívanou pro celou rodinu. Protagonista z ní vystupuje nikoli jako „šilný vynálezce“ či osoba s ponejvíce „podnikatelskými záměry“, ale jako vizionář sledující vyšší cíle. Jeho příznačným rysem – jak se nenápadně sděluje v jednom z neatraktivnějších výstupů večera s přístrojem s vysokofrekvenčním napětím – byla zvědavost, touha porozumět neznámému, byť to třeba působilo nebezpečně a vzbuzovalo strach.

Inscenace vrcholí kapitolou věnující se Teslovi nejmělejšímu projektu – stavbě Werdencyffské věže, jež měla umožnit bezdrátový přenos elektřiny. Kvůli Maksymovovým ne zcela šťastně zvoleným vyjadřovacím prostředkům (rozhovor Tesly s mecenášem Morganem se děje prostřednictvím televizní obrazovky, jejich vzrůstající konflikt se zveřejňuje předčítáním Teslovy korespondence s ním) na inscenaci poněkud „padá řetěz“, poselství je ale zřejmé: Tesla byl především idealista. Závěrečný vizuální efekt (který se nesluší prozrazovat) pak celkový dojem jasně posílí: Tesla je velice vydařená inscenace.

JAKUB MAKSYMOM: TESLA

Režie: Jakub Maksymov

Dramaturgie: Karel Kratochvíl

Scéna a kostýmy: Olga Ziębińska

Hudba: Lazar Novkov

MDP, premiéra 14. 6. v Divadle Komédie

MARTIN J. ŠVEJDA